

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

86137/XI/3. szám. — A gödöllői állami méhészeti gazdaságban folyó évi október hó 15-én megkezdődő két éves méhészmunkás-tanfolyamra pályázat hirdettetik. Felvétetnek oly egyének, kik 16-ik életévüket betöltötték, de 35-ik életévüket még tul nem haladták.

A felvételt kérő és egy koronás bélyeggel ellátott folyamodványokat a m. kir. földmivelésügyi miniszterhez (Budapest, V., Országház-tér 11.) folyó évi szeptember hó végéig a következő okmányokkal felszerelve kell benyújtani:

1. keresztlevél (születési bizonyítvány);
2. az elemi népiskola négy osztályának elvégzéséről szóló bizonyítvány;

3. hiteles bizonyítvány arról, hogy folyamodó valamely mező-, kert-, szőlő- vagy erdőgazdaságban mint segédmunkás vagy mint egyéb alkalmazott legalább egy évet gyakorlatilag töltött és használhatóságának s megbízhatóságának tanujelét adta. A földmives-vagy kertmunkásiskolát végzetek előnyben részesülnek;

4. azoknak, kik szülői gondozás alatt nem állanak, kifogástalan magaviseletükről tanuskodó községi bizonyítványt, azoknak pedig, kik szülői vagy gyámi gondozás alatt állanak, az említett községi bizonyítványon kívül még szüleik, esetleg gyámjuk oly beleegyező nyilatkozatát is kell mellékelniök, mely az illetőnek a tanfolyamra való belépést megengedi;

5. csatolandó továbbá az ép, egészséges és munkára edzett testalkatot igazoló orvosi bizonyítvány, a himlőoltási bizonyítvánnyal együtt.

A tanfolyamra felveendő egyének a gazdaságban szabad lakást és államköltségen teljes ellátást kapnak, betegség esetén ingyen orvosi segélyben és gyógyszerben is részesülnek. A szükséges könyveket, írószereket, a gyakorlati munkához megkívántató felszereléseket, szerszámokat és eszközöket használatra szintén a gazdaságban kapják.

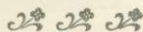
Azon esetben, ha a felvett tanuló évközben saját akaratából

távoznék a gazdaságból, az élvezett ellátás díját a szülő vagy gyám megtéríteni tartozik.

Minden növendék 60 korona ruhapénzben is részesül oly módon, hogy a szükséges ruházatról ezen összeg erejéig a gazdaság vezetője gondoskodik.

Budapest, 1912 augusztus 8.

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

KÜLÖNFÉLÉK.

A házilagos kitermelés és házi faipar a zirezi járásban. A bakonynáni gróf Nádasdy-féle hitbizományi uradalomban az erdők házilagos kitermelése az egész környék lakosságával érzeteli jóindulatu szociális hatását, s jóllehet a legértékesebb munkaerő a kivándorlás folytán megapadt, mégis sikerült a házi faiparnak, kocsigyártó iparnak némi lendületet venni.

A bükkműszerfát már 20—22 cm középméretével kezdődőleg járomcsinálók veszik át. A 28—32 cm középméretével bíró bükk-rönkök a legkedveltebbek, mivel — ezeket négyfelé hasítva és minden hasítvány éleit lefaragva, mint *hosszufát* leginkább — a szomszédos fehérvármegyei birtokosok veszik meg, akik a szekerek létráihoz (bérfákhoz) használják. Szántalpnak alkalmas bükkfák szintén keresettek, mert ritkán találhatók megfelelő alakú törzsek. Némely törzsből két szántalp is kerül ki, ha ugyanis a törzs gyökfőjéből két 10—14 cm vastag és egymáshoz 50—70°-nyi szög alatt hajló gyökér indul ki. Ilyenkor a szántalp hosszúságának megfelelően lemetszett rönköt a két gyökér által alkotott szöget felező egyenes irányában fűrészelik kétfelé. Nagyon keresik a kőrisszántalpnak való fát is, sajnos, ilyen ezen a vidéken igen ritkán található. A szántalpnak alkalmas fák döntése már körülményesebb, ezért a vevőnek magának kell ily fákat megfelelő mélyre körülásni, a gyökereket oly mélységben elvágni, hogy a szántalp orrának megfelelő görbület és hosszúság kikerüljön, valamint a többi gyökereket is úgy elvágni, hogy a törzs a ledöntésnél el ne repedjen, mert az így előálló veszteség a vevőt sújtja. A vevő az általa

döntött fából azonban nemcsak a szántalpnak megfelelő hosszúságu rönköt köteles átvenni, hanem amennyit az erdőtiszt az illető fából műszerfának kijelöl. A műfakijelölésnél a végső határt a keréktalp-félgyártmány vagy (a vékony részeknél) oldalzársaráklya stb. termelésének lehetősége képezi. Ahol a törzs ágas része kezdődik, a göcsösség a legtöbb esetben megszünteti más választékok termelhetését, de ha az ággöcsök távolsága — az egyenes, egészséges törzs és ágrészekben — a 70—80 *cm*-t eléri, akkor a fennebb említett apró választékok termelésére alkalmas lévén — 8 *cm* vastagságig —, műszerfának számítandó.

A csertölgyből is — a söröshordódongáktól és az épületi fától eltekintve — majdnem kizárólag kerékkalkatrészek készülnek. A csertölgy faszövege ugyanis kítűnően állja a szurkot. A sörösdongakészítő már kisiparszerűleg üzi ezt a foglalkozást, s midőn megalkudott valamely hordógyárossal, napszámba maga mellé fogad egy faragó embert és másodmagával dolgozik egész éven át. Egymagában nem is volna képes a szálfat vagy rönköt a dongahosszúságú tönköcskére felfűrészelni, mert ehhez ivfűrész használna. A tönköcskéket azután hasábokra vágja fel, amelyekből úgy hasogatja le a dongákat, mint ahogyan a tölgydongatermelésnél szokták. Az utolsó donga lehasítása után megmaradó részt sokszor felhasználhatja a kerékküllő-félgyártmány előállítására. Egyesek azonban az egész rönköt vagy szálfat kerékküllő-hosszúságú tönköcskére metszik fel, melyeket szintén előbb hasábokra vágnak és ezen hasábokból hasítják le a kerékküllő-félgyártmánynak megfelelő darabokat; ezen darabok pedig bárdal történt lesimítás után kalodaszerűen rakásoltatnak. A méretek úgy a söröshordódongáknál, mint a kerékküllőknél sokfélék; a kerékagyat legnagyobb-részt szintén csertölgyből állítják elő és csak kisebb mennyiségben tölgyből. Ugyancsak a csertölgyből háziiparszerűleg készülnek a sertésvályuk és egész sertésólak is; ezen czélokra a csertölgy a tartóság szempontjából nem igen felel meg, de mint vásári cikk mégis elég nagy kereslettel bír, mert olcsóbb a tölgyfavályuknál és tölgyfáólaknál. Legkedveltebbek a csertölgyből a vastag, 40—50 *cm*-nél nagyobb középátmérővel bíró rönkök, különösen azért, mert a vastagok többnyire sokkal könnyebben hasadnak, emellett kiadósabbak, mint a vékonyak. Kiadósabb a vastag csertölgyrönk azért is, mert

a gesztesfának az aránya a hulladékfába számítandó szijácshoz kedvezőbb, mint a vékony fánál.

Készítenek Bakonyánán és környékén a bükk és csertölgyből egyéb kocsialkatrészeket is, amelyek azonban csak jelentéktelen mennyiségben termeltek. Ezen a vidéken hasíthatóság és tartósság tekintetében a sárga fajú cserfának adják az elsőbbséget, a barna színűt nem kedvelik.

A kőris pedig annyira kedvelt és keresett faneme ennek a vidéknek, hogy az egy sikban egy, néha két görbülettel bíró és 6—8 cm vastag oldalágak is műfa gyanánt értékesíthetők és a kocsiagyártás céljaira ezen a vidéken is a kőrisfát tartják elsőrendű fanemnek. A favillakészítők is legjobban ezt a finom szövetű fanemet kedvelik, de csak a teljesen sima és egészséges fát használhatják; a kóros színváltozatú (lilafoltos) fát már nem képesek feldolgozni. A bükkfavillák ugyan olcsóbbak, mégsem képesek kiszorítani a kőrisfavillákat.

Ami az értékesítést illeti, a termelt műszerfát árjegyzék szerinti áron a vágásterületen veszik át a vevők.

Rossztermő esztendőben lanyha a kereslet, a háziipari félgyártmányok is csak lassan, nehezen kelnek el és egyrésze mint készlet megmarad a következő évre. Rohamos gazdasági fellendülés és az ezt követő reakció a házi- és kisiparban is érezteti hatását.

Hatalmas eszköz a bakonyánai erdőhivatal kezében a házi- és kisipar támogatására a hitel, amennyiben a vevők nem kötelesek a fát azonnal kifizetni, hanem azt akkor teljesíthetik, amikor a fából termelt mezőgazdasági félgyártmányokat és cikkeket a vásárokon értékesítették. A szegényebb vevőknek az is meg van engedve, hogy 2—3 részletben törleszthessék tartozásukat.

Ez ismét egyik oka annak, hogy a fa jól értékesíthető; pl. 1907-ben, mely esztendő a faárak tekintetében a rosszabbak közé sorozandó:

a csertölgy m^3 -ként	---	---	---	---	12.—	K
a bükk	"	---	---	---	12.—	"
a kőris	"	---	---	---	18.—	"

koronával kelt el a vágásban tőkje mellett ledöntve.

Figyelembe veendő még, hogy az erdők oly távol fekszenek, hogy a fuvaros napjában csak egyszer térhet. Ma már a bükk-

és csertölgy műszerfának köbmétere 14 koronát is elér és mint-hogy a vágásbőren kívül fenti árakat más költség nem terheli, a tőár is alig marad 50—80 fillérrel alacsonyabban az eladási árnál.

A hitelezéssel kapcsolatos kockázat jelentéktelen, mert az erdőbirtokos biztosítékot talál a vevő zsellértelkében, házában, a kiscgazda ingatlanaiban; az egy falubeliek rendszeren egyetemle-geesen felelősséget vállalnak a tartozásért.

Nemesak a kihasználás és értékesítés, hanem a felujítás és az állománynevelésnél is a helyi és környékbeli házi- és kiscfaipar kívánalmi tartatnak szem előtt, amidőn a fokozatos felujító vágások vezetése ugy történik, hogy ezáltal a leginkább keresett és leg-értékesebb tölgy, kőris, szil, juhar, csertölgy és bükk természetes uton való megtelepülése segítssék elő és a hézagos fiatalosok is lehetőleg ezen fanemekkel pótoltsanak; a gyéritésre szoruló fiatalosokban az ezen a vidéken legkevésbé keresett és a bükköt kivéve gyertyán lesz elsősorban kisczedve. *Keiner Rezső.*

Fapótló anyagok térhódítása. A technika rohamos fejlődése mellett nap-nap után talál a fa újabb és újabb alkalmazhatóságra, de viszont helyenként a térvesszéssel is számolnia kell. Sokszor nem is annyira az ujonnan felfedezett anyag tökéletesebb volta, mint inkább a fahiány és a fa megdrágulása vezet erre a számitó üzletembert, de ha emellett a felfedezett új anyag bizonyos tekintetben megfelelőbb és még hozzá olcsóbb is, elterjedése biz-tosítva van.

A „Vállalkozók Lapja“-ban olvassuk, hogy az ugynevezett facementpadozatok mennyire beváltak s általános elterjedésük rövid idő kérdése. Különbéféle rendszerű készítmények ezek, amelyek *Litisilo, Conolit, Thermost* (Glasgow), *Veitchi, Ferrano, Tettcoid, Fama* (Hannover), *Mack* és *Dexton* néven kerülnek forgalomba. Állítólag főként magneziumchloridból állanak, amelyhez porrátört magneziát és olajba áztatott fűrészpport adnak.

Az így elkészített anyagot pépszerű állapotban rakják fel vakoló kanállal, amely 10—24 óra alatt megkeményedik. Szilárd állapotban vágni, fűrészelni, hengerelni lehet, anélkül, hogy széttörne. A szögeket, csavarokat is jól tartja. Szorosan tapad a vashoz, más fémekhez, betonhoz, téglához, kőfalhoz, fához stb. Eddig különösen a hajóépítésznél hódított s állítólag a „Cunard“ társaság hajóin

„Litisiló“-val vannak padozva az első, második és harmadik osztály szalon és disztermei, társalgói, tornatermei stb. Angliában különösen kórházakban, gyárakban, iskolákban, színházakban stb. vált be, mert egészségügyi és tisztasági szempontból sokkal megfelelőbb minden egyéb anyag alkalmazásánál. Különböző minőségben és sokféle diszes kiállításban készítik s a négyszögméterenkénti burkolási költség állítólag 6 koronába kerül.

Nincs okunk azonban arra, hogy a technika fejlődése miatt a fának mint építő és ipari anyagnak térvészésétől féljünk. Az őstermészet nyújtotta faanyag alkalmazhatósága bizonyos mérvben eltolódhatik, de meg nem szűnik soha.

Figyeljük csak meg a manapság épülő modern házóriásokat, amelyek az építőanyagok összeválogatása szempontjából bámulatos raffinaltsággal épülnek s ime mit látunk, azt, hogy a modern cementtömbök elkészítéséhez, mintázásához nagymennyiségű szelvényáru igényeltetik, hogy ezeknek a modern épületkolosszusoknak felépítéséhez egész állványerdő, egész halmaz pallódeszka stb. szükséges s hogy az épületek belső felszerelésénél számos olyan alkalmazásra talál a fa, ahol eddig az emberek szerényebb igényei mellett nem talált helyet.

Halálozás. *Hám* Ferencz hercegi urad. erdőmester, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagja, folyó évi augusztus hó 22-én Csurgón elhunyt. Béke hamvaira!

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdőtisztai létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.)

A Coburg hercegi erdészeti tisztikarnál *Wolfrám* Sándor erdőmérnök Pusztateplicskéről (Hont m.) Garamszécsre (Gömör m.), *Szathmáry* Lajos segéderdőmérnök Pusztavacsról (Pest m.) Pusztateplicskére, *Holman* Jenő erdőmérnökjelölt segéderdőmérnökké történt kinevezése mellett Királyhegyaljáról (Gömör m.) Gömörpusztamezőre fűrészkészelőnek helyeztetett át; *Plenczner*